

نوروز ایرانی مورد توجه بزرگان اسلام واقع شده است / اسلام و نوروز

این افتخاری برای نوروز ایرانی است که مورد توجه بزرگان اسلام واقع گشته است و مرتبه معنوی آن را ارتقاء داده است.

این افتخاری برای نوروز ایرانی است که مورد توجه بزرگان اسلام واقع گشته است و مرتبه معنوی آن را ارتقاء داده است.

به گزارش خبرگزاری مهر، حجت الاسلام داود مهدوی زادگان عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در یادداشتی به رابطه اسلام و نوروز پرداخته است:

آیا می توان گفت که اسلام، اسلام است و نوروز، نوروز؟ آن گونه که هیچ ربطی بین این دو برقرار نباشد؟ برخی از اسلامیان، تعصب دینی را در همین عدم ربط تلقی کرده نوروز را از اساس نفی می کنند و برخی از ناسلامیان هم بر همین عقیده هستند و تعصبی به راه انداخته تا نامربوط بودن این دو با هم را بر کرسی بنشانند. حال آن که نه آن گفته درست و نه این.

هر قوم و ملتی رسم و آیینی دارد که از برقراری نسبتی فرهنگی - عقیدتی با چیزها و زمان و مکان پدید می آید. مانند آیین نوروز که از برقراری نسبت فرهنگی با روز معینی شکل گرفته است. چنین نسبتی هم اختصاص به ایرانیان ندارد بلکه همه اقوام و ملل روزی را نوروز می گیرند و آیینی را برای بزرگداشت آن، اعتبار می کنند.

نیک می دانیم که اگر گردش ایامی نبود، تفسیر آیینی نوروز هم در کار نبود. آنچنان که قرآن کریم می فرماید الله تعالی شب و روز را جابجا می کند و در این گردش برای صاحبان بصیرت، عبرت است: "يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ" [سوره النور : ۴۴] و این بیان نسبت وثیق میان دین با تفاسیر آیینی از گردش روزگار است. زیرا از جمله مأموریت های دین وحیانی، اصلاح و ویرایش تفاسیر آیینی است و این افتخاری برای نوروز ایرانی است که مورد توجه بزرگان اسلام واقع گشته است و مرتبه معنوی آن را ارتقاء داده است. ذکر یا مقلب القلوب و الابصار، در هنگام تحویل سال نو، خود دلیلی بر این ارتقاء معنوی نوروز است. آنچنان که درباره این روز ، روایاتی از معصومین علیهم السلام نقل شده است.

امام صادق علیه السلام: يَوْمُ النَّيروز هُوَ الْيَوْمُ الَّذِي يَظْهَرُ فِيهِ قَائِمُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ: نوروز، روزی است که قائم ما اهل بیت در آن ظهور می کند.(بحارالأنوار، ج ۵۲ ، ص ۲۷۶)

امام صادق علیه السلام: ما مِنْ يَوْمٍ نَيروز إِلَّا وَ نَحْنُ نَتَوَقَّعُ فِيهِ الْفَرَجَ لِأَنَّهُ مِنْ آيَاتِنَا وَ آيَاتِ شِيعَتِنَا: هیچ نوروزی نیست مگر آن که ما در آن روز منتظر فرج [ظهور قائم آل محمد صلی الله علیه و آله] هستیم؛ چرا که نوروز از روزهای ما و شیعیان ما است.(مستدرک الوسائل، ج ۶ ، ص ۲۵۲)

الإمامُ الصَّادقُ عليه السلام: إِذَا كَانَ يَوْمُ النَّيروز قَاعَتَسِيلٌ وَالْبَسُ أَنْظَفَ ثِيَابِكَ ، وَتَطَيَّبَ بِأَطْيَبِ طَبِيكَ، وَتَكُونُ ذَلِكَ الْيَوْمَ صَائِمًا: چون نوروز فرا رسد، بدن خود را بشوی و پاکیزه ترین جامه هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خود را معطر کن و در آن روز روزه دار باش. (وسائل الشیعه ۱/۳۴۶/۷).

پیامبر صلی الله علیه و آله: فَتَيَرُزُوا إِنْ قَدَرْتُمْ كُلَّ يَوْمٍ يَعْنِي تَهَادُوا وَ تَوَاصَلُوا فِي اللَّهِ: اگر می توانید هر روز را نوروز کنید؛ یعنی در راه خدا به یکدیگر هدیه بدهید و با یکدیگر پیوند داشته باشید.(دعائم الإسلام، ج ۲ ، ص ۳۲۶).

تعیین نوروز

آیا نوروز پیش از اسلام همین روز اول فروردین بوده است یا خیر؟ گفته صایب آن است که اول فروردین به عنوان روز نوروز، بعد از اسلام تعیین شده است و نه قبل از اسلام. آنچنان که سید حسن تقی زاده بر این نکته تاکید ورزیده است. نبشته ای از او که در شناخت تاریخ تقویم شهرت دارد، بر جای مانده است و به این مسئله اشاره کرده است. این نوشته متن سخنرانی تقی زاده در انجمن روابط ایران و آمریکا در ۱۹ فروردین ۱۳۲۸ است. به منظور پرهیز از اطاله سخن، بخش هایی از این متن را در اینجا می آورم:

"کلمه نوروز معلوم نیست به چه قدمتی است و اگر هم در عهد ساسانیان هم این کلمه متداول بوده است دلیلی بر وجود آن قبل آن دوره نیست لکن معنی این کلمه در فارسی همیشه در دوره اسلامی و شاید چندی قبل از اسلام هم روز اول سال یعنی روز اول فروردین ماه یا روز هرمز از آن ماه بوده است.

نوروز محل ثابتی در سال شمسی نداشته یعنی مانند اول محرم سال عربی بتدریج در فصول سال سیر می کرده منتهی نه به آن سرعتی که موقع ماه عربی عوض می شود.

قرار دادن نوروز به طور ثابت در روز اول بهار نجومی یعنی اعتدال ربیعی یا اول حمل، از سال ۴۶۷ هجری قمری است که به امر ملکشاه سلجوقی این امر بر قرار شد و در دوایر رسمی جاری گردید.

عقاید عوامانه رایج و دایر در افواه که به موجب آن گمان می کنند از زمان خیلی قدیم ایرانیان نوروز یعنی اول سال خود را در اول بهار داشتند اساسی ندارد و فقط اصلاح (یا رفورم) ملکشاه سلجوقی و نیز تصادف همان نوروز قدیم ایرانی در سیر تدریجی خود به اوایل بهار در اواخر قرن چهارم و اوایل قرن پنجم هجری یعنی دوره ظهور شعرای نامدار و نویسندگان ایراتی باعث این خیال و اشتباه شده .

پس کلیه آنچه در بعضی تقویم های متعدد و مقالات حماسی ملت پرستانه ملاحظه می فرمایید از تاریخ باستانی و نوروز شش هزار ساله و غیره و غیره اگر چه خوش آیند و باب طبع و مطلوب ذوق افتخارات جویانه ابنای زمان است مبتنی بر اساس تاریخی نیست ."

در ایران قبل از اسلام مبداء تاریخ ثابتی به طور عموم وجود نداشته و سال جلوس هر پادشاهی مبداء تاریخ جدیدی بوده و جلوس پادشاه بعد مجدداً مبداء تازه می شد و چون جلوس یزدگرد آخرین مبداء تاریخی بود که بعد آن پادشاهی دیگر به تخت سلطنت نیامد پس همان تاریخ یزدگردی که سال اول آن در ۱۶ ژوئن سنه ۶۳۲ مسیحی شروع شده بود مداومت یافت و تا امروز تاریخ زردشتیان با همت تاریخ یزدگردی حساب می شود.

ر.ک: تقی زاده سید حسن، ۱۳۴۹، مقالات تقی زاده، زیر نظر ایرج افشار: ج اول / ۲۰۳ _ ۲۱۵